

Monografija *Glasbene dejavnosti in vsebine* Bogdane Borota

Konec leta 2013 je Univerzitetna založba *Annales* izdala znanstveno monografijo *Glasbene dejavnosti in vsebine* avtorice Bogdane Borota, izredne profesorice za didaktiko glasbe na *Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem*. Namenjena je bodočim vzgojiteljem kot temeljna študijska literatura za izvajanje glasbenih dejavnosti v vrtcu, učiteljem razrednega pouka za poučevanje glasbe v začetnih razredih osnovne šole, po njej pa bodo posegali tudi glasbeni pedagogi, ki poučujejo v predšolskih programih glasbenih šol. Aktualna je za že delujoče vzgojitelje, učitelje in glasbene pedagoge, saj s predstavljenimi novjšimi znanstvenimi in strokovnimi spoznanji obravnava glasbeno literaturo in uporabljeno terminologijo pomembno razširja in nadgrajuje ter posodablja predhodno izdana tovrstna dela.

Že naslov pove, da se delo tematsko nanaša na raznovrstne glasbene dejavnosti, ki jih avtorica teoretično, raziskovalno in praktično obravnava v povezavi z glasbenimi vsebinami. Bralce vzporedno seznanja z glasbenim razvojem otrok od najzgodnejšega obdobja (dojenček, malček) do zaključenega prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja v osnovni šoli. Vključene vsebine so izbrane skrbno in premišljeno ter izpričujejo tako njihovo kulturno bližino kot estetsko vrednost. Avtorica uvodoma izpostavi željo po avtentični glasbeni izkušnji in glasbeni

komunikaciji, zato je v delo vključila številne notne primere del iz glasbene literature za otroke. Posebno pozornost je namenila slovenski ljudski in umetni glasbi, hkrati pa bralce kontekstualno spodbuja k odprtosti in smiselni uporabi del iz glasbene zakladnice drugih kulturnih okolij. Predstavljena široka paleta glasbenih vsebin daje vzgojitelju/učitelju možnost njihovega takojšnjega vključevanja v pedagoško prakso, hkrati pa služi kot vodnik, kako pristopiti k nadaljnjemu avtonomnemu izboru skladb.

Monografija vsebuje osem tematsko zaokroženih poglavij. Kratkemu uvodnemu prvemu poglavju sledi pregledna klasifikacija treh temeljnih vzgojno-izobraževalnih področij glasbene vzgoje ter predstavitev njihove zastopanosti v kurikulumu za vrtce in v učnem načrtu za glasbeno vzgojo v osnovni šoli. Tretje poglavje je najboljšežnejše in je posvečeno različnim oblikam glasbenega izvajanja. Avtorica najprej obravnava petje in otroško ljudsko pesem. Teoretično razlago njenih oblikovnih značilnosti podkrepi s številnimi primeri ljudskih pesmi brez melodije in z melodijo. Ločeno obravnava izštevanka, njihovo ritmično izreko in ritmizacijo, uspavanke, pesmi za ples in plesne igre ter pesmi v otroških igrah. Drugi sklop se nanaša na umetno pesem za otroke. Bralce uvaja v analizo umetnih pesmi ter jih seznaja s pomenom skladnosti besednih in glas-

benih vsebin. Daje jim tudi smernice za oblikovanje pevskega repertoarja oziroma pevskega programa. Ob tem je zgovorna predstavitev raziskovalnih ugotovitev o pevskih programih in pogostosti izvajanja glasbenih dejavnosti v vrtcu, pridobljenih v longitudinalni raziskavi pedagoške prakse študentov predšolske vzgoje v vrtcih, ki jo je opravila Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem. Tretji sklop je namenjen obravnavi glasbil, pri čemer velja izpostaviti vključevanje novejših skupin glasbil, kot so npr. *Percussion plus*, ter širitev obravnave glasbil v terapevtske namene. V tem sklopu besedilo odlikujeta jasno uporabljena strokovna terminologija ter številni zgledi instrumentalnih spremljav in iger, primernih za otroke različnih starosti.

Četrto poglavje je posvečeno ustvarjanju. Avtorica zgoščeno izpostavi pomembne ugotovitve, ki se nanašajo na procese in oblike glasbenega ustvarjanja pri otrocih ter jih nazorno predstavi s primerom ustvarjanja zvočne slike. Peto poglavje je namenjeno poslušanju, pri čemer so predstavljena nekatera novejša spoznanja o slišanju in poslušanju ter dejavnikov poslušanja glasbe. Borota predstavlja temeljne metode doživljajskega in doživljajsko-analitičnega poslušanja glasbe in jih ponazori s konkretnimi primeri poslušalskih nalog in vprašanj za otroke. Vzgojiteljev/učiteljev pogovor z otroki po poslušanju glasbe je zelo pomemben, voden pa naj bo v smeri, da v ospredje postavlja glasbo in ne zunaj glasbenih vsebin. Avtorica v tem poglavju bodočim vzgojiteljem in učiteljem posreduje temeljno strokovno razlago glasbenih oblik instrumentalne glasbe, absolutne in programske glasbe, karakternih skladb ter tonskega in zvočnega slikanja. Pri vsaki od navedenih vsebin izpostavi

primere iz glasbene literature za predvajanje otrokom. Vzgojitelje/učitelje ozavešča z merili za izbor skladb in jih seznaja z analizo poslušalskih primerov.

Pomembna teoretična in praktična nadgraditev je razvidna v poglavju o glasbenih didaktičnih igrach (GDI). Borota jih na podlagi novejših spoznanj iz relevantne literature klasificira na novo. V ospredju GDI je vedno glasbena ciljna usmerjenost, vsebine in predlogi za njihovo izvajanje pa vključujejo prevladujočo glasbeno oziroma zvočno prisotnost. Dragocen avtoričin prispevek pomeni vključena zbirka šestdesetih izvirnih GDI, razdeljenih v pet sklopov:

- 1) GDI za razvoj slušne zaznave in pozornosti na zvok,
- 2) GDI za spoznavanje parametrov zvoka,
- 3) GDI za širjenje in utrjevanje glasbenega spomina,
- 4) GDI za razvoj elementarnih glasbenih sposobnosti in ustvarjalnosti,
- 5) GDI v povezavi z drugimi področji otrokovega razvoja.

Sedmo poglavje je namenjeno glasbeni pravljici in pravljici z glasbo. Glasbenopedagoška literatura doslej še ni tako analitično obravnavala obeh vrst pravlji, kot to opravi v svojem delu Borota. Analizirani primeri iz glasbene literature ponujajo bralcu nazorno predstavitev in razlago, ob kateri spoznavajo cilje izvajanja, poslušanja ter morebitnega lastnega oblikovanja obeh vrst pravlji.

V osmem poglavju se avtorica z bibarijami in prstnimi igrami vrača k najmlajšim in posredno na področje izvajanja. Pri njihovi obravnavi povezuje glasbeni, govorni, čutni, gibalni in socialni razvoj otrok. Bibarije izvirno razvrsti v štiri skupine glede na njihov namen. Ob tem meni, da je klasifikacija bibarij lahko tudi različna glede na cilje, načine in kontekst njihove izvedbe.

Monografijo skleneta zgoščen strokovni pojmovni slovar ter pregled literature in virov, v katerem je posebna enota namenjena predstavitvi muzikalij in zvočnih zbirk. Vzgojiteljem in učiteljem bo seznam v pomoč pri izbiri glasbenih vsebin za raznolike glasbene dejavnosti otrok v vrtcu, osnovni in glasbeni šoli.

Monografija Bogdane Borota je pomemben prispevek na področju specialne glasbene didaktike za predšolske otroke in otroke na začetku osnovnega šolanja. Teoretična in praktična obravnava posameznih dejavnostnih področij in vsebin temelji na relevantni znanstveni in strokovni literaturi, avtoričinih raziskavah in dolgoletnih pedagoških izkušnjah. Odlikuje jo tudi razumljivo napisano besedilo s temeljito pojasnjenim izrazoslovjem, zato jo priporočam v branje in v praktično udeležanje obravnavanih glasbenih dejavnosti in vsebin v pedagoški praksi.